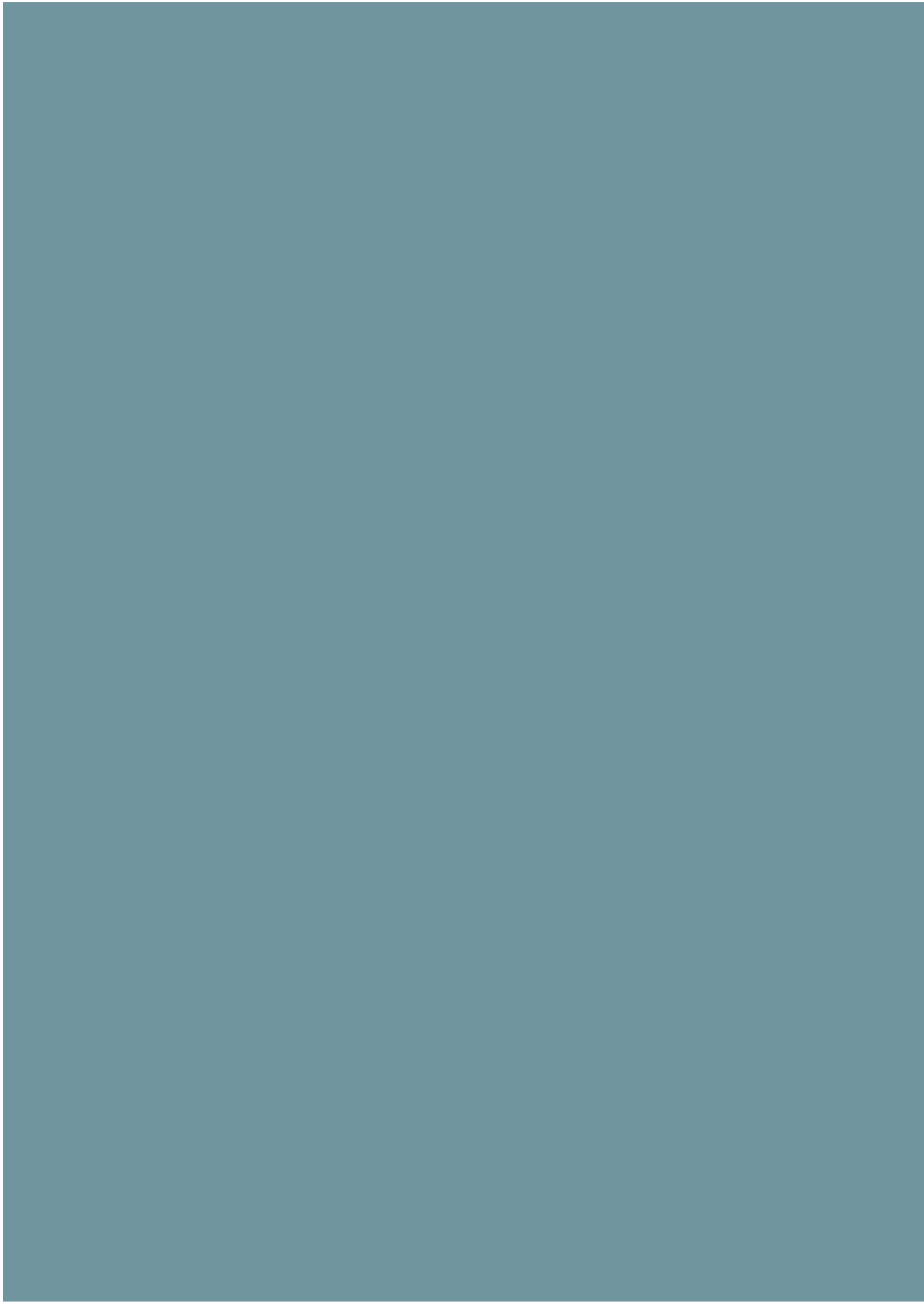

MAJ 2017

REGERINGEN

Flere år på arbejdsmarkedet

Finansministeriet

MAJ 2017

REGERINGEN

Flere år på arbejdsmarkedet

Finansministeriet

Forord

Når jeg bli'r gammel...

Når jeg bliver gammel, så vil jeg i modsætning til Gnags' sang gerne mere end blot sidde på en bænk, uanset hvor god udsigten måtte være. En mulighed kunne være at blive længere på arbejdsmarkedet. Regeringen ønsker at forbedre mulighederne for, at flere vælger at fortsætte længere i beskæftigelse. En anden mulighed kunne være at bruge seniorlivet aktivt, men det forudsætter, at der er økonomiske muligheder for det. Derfor vil regeringen øge gevinsten ved opsparing og reducere restgruppen af borgere, som ikke eller i ringe omfang sparer op til pension.

Vi bliver gamle engang. Det er en af de mest forudsigelige begivenheder i vores tilværelse. Derfor har vi også muligheden for at indrette os på fremtiden i god tid.

Når vi bliver gamle, kan vi regne med folkepensionen og ATP. Dertil kommer, at de fleste danskere har arbejdsmarkedspensioner, og at mange har frivillig pensionsopsparing. Det er et solidt og trygt pensionssystem, hvor en del af vores fremtidige forsørgelse hviler på vores egen opsparing, og en anden del hviler på fremtidens skatteydere. Vi har ikke lagt alle vores æg i en enkelt kurv, men spredt risikoen.

Gennem tiden har vi udbygget pensionssystemet, så det er blevet et af verdens bedste og mest solide. Imidlertid har vi også indrettet os på en måde, så det ikke kan betale sig for alle at spare op på en pensionsopsparing på grund af modregning i offentlige ydelser. Det er urimeligt, og det er uholdbart.

Derfor vil regeringen blandt andet gøre det lettere at have pensionsopsparing uden modregning i folkepensionen. Det gør vi ved at forhøje beløbet, der kan indbetales på en aldersopsparing i de sidste fem år før folkepensionsalderen, dér hvor samspilsproblemet er størst. For alle øvrige aldersgrupper sænkes grænsen, men der bevares en mulighed for pensionsindbetalinger, som ikke giver modregning i folkepensionen. Det kan især lavindkomstgrupper få gevinst ved. Samtidig vil regeringen afsætte en pulje på 2½ mia. kr., som skal udmøntes i efteråret 2017 i forhandlingerne om Jobreform II til skatteinitiativer, der understøtter, at det kan betale sig at spare op til pension for alle aldersgrupper.

De fleste danskere er gode til at spare op til deres pension. Men en gruppe på over 750.000 personer – en restgruppe – halter bagefter. De risikerer at have for lidt opsparing til deres alderdom. Det kunne strengt taget være deres eget ansvar. Men når først man har nået pensionsalderen uden opsparing, er det svært at rette op på problemet selv. Derfor vil regeringen indføre en obligatorisk pensionsopsparing for overførselsmodtagere og lønmodtagere med ingen eller små pensionsindbetalinger. Målet er, at en større andel af befolkningen

indbetaler til egen pension i alderdommen, og dermed bliver mindre afhængige af de offentlige pensioner.

Samlet fremlægger regeringen en række initiativer, som skal opmuntre danskerne til både at spare op og til at forlænge arbejdslivet.

Dette udspil indeholder ikke forslag om at ændre på vilkårene for at modtage folkepension, selv om danskernes levetid er steget hurtigere end tidligere forudsat. I stedet vil regeringen gøre det mere attraktivt for den enkelte at blive længere på arbejdsmarkedet.

Det skal blandt andet ske ved, at de, der har indbetalt til efterløn, får mulighed for at få bidragene udbetalt skattefrit. Dertil kommer, at det skal være muligt at få en mere synlig præmie, når man vælger at udskyde sin folkepension. Den livsvarige præmie, man i dag modtager ved at vælge en opsat pension, skal i stedet kunne udbetales over 10 år. Forslaget betyder, at folkepensionen bliver ca. 11 pct. højere i 10 år, hvis folkepension udsættes med bare ét år.

Vor tids ældre har et bedre helbred end tidligere generationer. Og mange vælger i forvejen at blive på arbejdsmarkedet. Den tendens ønsker regeringen at styrke ved at fjerne forhindringerne og øge opmuntringerne, så vi hver især kan vælge de løsninger i alderdommen, som passer os bedst.

A handwritten signature in black ink that reads "Kristian Jensen". The signature is written in a cursive style with a large, prominent 'J'.

Kristian Jensen
Finansminister

1. Flere år på arbejdsmarkedet

For den enkelte er der vigtige overvejelser, inden man beslutter, hvornår man vil forlade arbejdsmarkedet for at gå på pension. Hvordan bliver ens økonomi som pensionist? Skal man arbejde nogle år ekstra eller gå på pension tidligere?

Regeringen fremlægger 13 forslag, som har til formål at skabe bedre vilkår i overgangen fra arbejdsliv til pension.

Vi vil gøre det danske pensionssystem endnu bedre. Og vi ønsker, at flere vælger at blive længere på arbejdsmarkedet, efterhånden som danskerne lever længere.

Samtidig er regeringen opmærksom på, at ikke alle har samme muligheder for at blive længere på arbejdsmarkedet. Tiltagene er derfor rettet mod at sikre gode vilkår for, at den enkelte selv kan træffe sin beslutning om tidspunktet for tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet.

Et godt pensionssystem skal gøres endnu bedre

Det danske pensionssystem fremhæves ofte som et af verdens bedste. Det hviler på tre søjler: folkepensionen, arbejdsmarkedspensioner og ATP samt individuelle private pensioner. Det er et solidt og trygt pensionssystem, men det kan forbedres.

For det første kan det i en række tilfælde ikke betale sig at spare op til sin pension på grund af modregning i offentlige ydelser – det såkaldte "samspilsproblem" mellem skatte- og pensionssystemet. Det risikerer at reducere opbakningen til de opsparingsbaserede pensioner, herunder arbejdsmarkedspensionssystemet. Problemstillingen er særligt udtalt sidst i arbejdslivet, hvor det kan betyde, at nogle vælger helt eller delvist at trække sig tilbage i stedet for fortsat beskæftigelse og pensionsopsparing. Det er ikke hensigtsmæssigt. Regeringen ønsker at styrke opbakningen til de opsparingsbaserede pensioner og deres udbredelse. Samtidig vil regeringen indrette pensionssystemet, så det øger gevinsten ved beskæftigelse og derved tilskynder, at flere vælger at blive længere på arbejdsmarkedet.

Tre forslag skal tilsammen modvirke samspilsproblemet:

- **Mulighed for at spare mere op uden modregning i folkepension.** Regeringen vil forhøje beløbet, der kan indbetales på en aldersopsparing samt give mulighed for, at aldersopsparinger kan udbetales som livsvarige ydelser (livrente) eller over en længere periode som en ratepension. Aldersopsparing er en pensionsform, som ikke modregnes i folkepensionen og andre offentlige ydelser. Indbetalingsgrænsen hæves fra 29.600 kr. til 55.000 kr. (efter skat) i de sidste 5 år før folkepensionsalderen, hvor samspilsproblemet er størst.
- **Målretning af aldersopsparing.** Samtidig sænkes grænsen for indbetalinger til aldersopsparing for de øvrige aldersgrupper til 5.000 kr. (efter skat). Der gives mulighed for, at disse indbetalinger kan ske til de samme aldersopsparingsordninger som sidst i livet –

dvs. udbetalingerne kan ske som livsvarige ydelser eller over en længere periode. Loftet på 5.000 kr. giver plads til en vis indbetaling til aldersopsparring gennem arbejdslivet, og til at lavtlønnede kan indbetale en mærkbar del af deres pensionsopsparring på aldersopsparringsordninger, som ikke fører til modregning i folkepensionen mv. Forslaget påvirker ikke muligheden for at indbetale til andre pensionsformer.

- **Pulje på 2½ mia. kr.** Forslagene om alderspension giver plads til at afsætte en årlig pulje på 2½ mia. kr. fuldt indfaset, som regeringen vil udmønte i efteråret 2017 i forhandlingerne om Jobreform fase II. Det vil ske sammen med reserven fra Jobreform fase I. Puljen skal udmøntes til skatteinitiativer, der understøtter, at det kan betale sig at spare op til pension for alle aldersgrupper.

Herudover vil regeringen justere *pensionsudbetalingsalderen*, (som er det tidligste tidspunkt man kan få udbetalt opsparringsbaseret pension), så den for nye kontrakter bliver 3 år før folkepensionsalderen og dermed flugter med efterlønsperioden, samt øge den maksimale udbetalingsperiode for ratepension til 30 år, så den er bedre afstemt med den stigende levetid.

For det andet sparer mange danskere ikke eller for lidt op til deres alderdom. Det er uhenigtsmæssigt for den enkelte og for fællesskabet. Regeringen vil derfor indføre en obligatorisk pensionsopsparring for overførselsmodtagere og lønmodtagere med ingen eller små pensionsindbetalinger.

- **Obligatorisk opsparring.** Der indføres en obligatorisk opsparring for overførselsmodtagere og for lønmodtagere, der ikke indbetaler 6 pct. af indkomsten. Bidraget udgør 0,25 pct. i 2019, og forøges gradvist til 2 pct. i 2026. Målet er, at en større andel af befolkningen indbetaler til egen forsørgelse i alderdommen, og dermed bliver mindre afhængige af de offentlige pensioner.

Øget tilskyndelse til længere arbejdsliv

Siden Velfærdsaftalen i 2006 har en bred kreds af Folketingets partier været enig om, at pensionsalderen skal stige i takt med, at danskerne lever længere. Tilbagetrækningsalderen er aftalt i Forlig om levetidsindeksering af folkepensionsalderen (V, LA, K, S, DF, RV). Ifølge aftalen skal stigninger i folkepensionsalderen vedtages næste gang i 2020 med virkning fra 2035. Dette udspil indeholder ikke forslag om at justere forliget, selv om danskernes levetid er steget hurtigere end tidligere forudsat.

I stedet vil regeringen gøre det mere attraktivt for den enkelte at blive længere på arbejdsmarkedet.

- **Frivillig skattefri udbetaling af efterlønsbidrag.** De, der har indbetalt til efterløn, får mulighed for at få bidragene udbetalt skattefrit. Dermed undgår den enkelte helt beskattning af de indbetalte bidrag, fordi efterlønsbidraget gav skattefradrag på indbetalingstidspunktet.
- **Hurtigere udbetaling af opsat pension.** Hvis man vælger at udskyde sin folkepension, får man et tillæg til sin folkepension, som efter gældende regler udbetales i resten af livet. Regeringen foreslår, at man kan vælge at få udbetalt den højere (opsatte) pension

over 10 år, hvor tillægget til folkepensionen gøres tilsvarende højere i de enkelte år. Forslaget betyder, at folkepensionen bliver ca. 11 pct. højere i 10 år, hvis folkepension udsættes med bare ét år.

- **Strammere opholdskrav for folkepension, supplerende pensionsydelse (ældre-check) og førtidspension.** Forslagene berører personer, som ikke opholder sig i Danmark hele deres arbejdsliv. Retten til pension ændres, så man skal opholde sig i Danmark i 9/10 af perioden fra det fyldte 15. år til pensionsalderen for at få fuld pension. Dermed stiger opholdstidskravet, når folkepensionsalderen stiger. Personer, der har opholdt sig i kortere tid i Danmark, kan fortsat opnå "brøkpension".
- **Mårettet indsats for fastholdelse af ældre medarbejdere.** Regeringen ønsker at styrke oplysning om mulighederne for opsat pension mv. ved senere tilbagetrækning. Der er endvidere nedsat et ekspertudvalg, som skal vurdere arbejdsmiljølovgivningen og muligheder for bedre fastholdelse. Endelig vil regeringen i forbindelse med trepartsforhandlingerne diskutere ældres muligheder for efter- og videreuddannelse med arbejdsmarkedets parter.
- **Nedsættelse af integrationsydelse og omlægning af dansktillæg til danskbonus.** En grundlæggende forudsætning for at kunne forlænge arbejdslivet er, at der i første omgang er opnået en ordentlig tilknytning til arbejdsmarkedet. Regeringen ønsker at styrke tilskyndelsen til beskæftigelse for modtagere af integrationsydelse.

Boks 1**Flere år på arbejdsmarkedet**

I alt indeholder regeringens udspil *Flere år på arbejdsmarkedet* 13 tiltag, som både skal bidrage til at styrke pensionssystemet og sikre bedre vilkår for at forlænge arbejdslivet

Et godt pensionssystem skal gøres endnu bedre

1. Mulighed for at spare mere op uden modregning – målretning af aldersopsparing.
2. Pulje til håndtering af samspilsproblemet, som udmøntes i JobReform fase II.
3. Obligatorisk pensionsopsparing for lønmodtagere og overførselsmodtagere, som ikke eller kun i meget begrænset omfang indbetaler til pension.
4. Pensionsudbetalingsalderen harmoniseres med efterlønsalderen for nye kontrakter.
5. Forhøjelse af udbetalingsperioden for ratepensioner med 5 år til 30 år.

Øget tilskyndelse til længere arbejdsliv

6. Frivillig skattefri udbetaling af efterlønsbidrag.
7. Mulighed for hurtigere udbetaling af opsat pension.
8. Opstramning af optjeningskrav for fuld ret til folkepension.
9. Opstramning af optjeningskrav for fuld ret til supplerende pensionsydelse (ældrecheck).
10. Opstramning af optjeningskrav for fuld ret til førtidspension.
11. Målrettet indsats for fastholdelse af ældre medarbejdere.
12. Nedsættelse af integrationsydelsen med 2 pct.
13. Afskaffelse af dansktillægget og indførelse af danskbonus.

Regeringen inviterer til forhandlinger om forslagene i udspillet. Den daværende V-regering har sammen med LA, K og DF indgået aftale om Jobreform fase I, som styrker incitamenterne til beskæftigelse og skaffede 1 mia. kr. i varig finansiering fra 2017, herunder ved indførelsen af integrationsydelse. Løsningen af samspilsproblemet gennem lavere skat er en vigtig del af forhandlingerne om en samlet skattereform i Jobreform fase II i efteråret, hvor også udmøntningen af finansieringen fra Jobreform fase I skal besluttes.

Der udestår i forlængelse heraf at udmønte midlerne fra Jobreform fase I for 2017. Regeringen foreslår, at midlerne i 2017 kan bidrage til at indfase udspillet initiativer allerede fra 2017, hvor det findes muligt og relevant, så incitamentet til beskæftigelse og opsparing øges mest muligt allerede fra 2017. I forlængelse heraf vil regeringen invitere forligskredsen bag JobReformens første fase til forhandlinger om udspillet initiativer.

2. Et godt pensionssystem skal gøres endnu bedre

Danmark har et godt pensionssystem, som mange lande lader sig inspirere af. Det skyldes, at både Folketinget og arbejdsmarkedets parter i tide har lavet regler, som tager hånd om de udfordringer, der kommer for samfundet, når en stadig større del af befolkningen bliver ældre – og forholdet mellem pensionister og erhvervsaktive stiger.

Kombinationen af folkepension og opsparingsbaseret pension – herunder ikke mindst arbejdsmarkedspensionerne – sikrer gode og trygge indkomster for fremtidens pensionister. Det skyldes blandt andet, at der i perioder med stigende udgifter til folkepensionen samtidig vil komme stigende indtægter fra beskatning af pensionsudbetalinger. Det gør finansieringen af folkepensionen robust. Samtidig aflaster arbejdsmarkedspensionssystemet det offentlige folkepensionssystem, fordi størstedelen af befolkningen har indkomst fra arbejdsmarkedspensionerne.

Udviklingen har imidlertid betydet, at robustheden af såvel folkepensionen som arbejdsmarkedspensionerne risikerer at blive udfordret, hvis der ikke justeres i tide:

- **Samspilsproblemet** mellem folkepension og egen pensionsopsparing betyder, at der for mange kun er en beskedent tilskyndelse til pensionsopsparing – særligt sidst i arbejdslivet. Dette kan mindske opbakningen til egen pensionsopsparing, herunder til arbejdsmarkedspensionerne. Derudover kan det beskedne privatøkonomiske afkast af pensionsopsparing sidst i arbejdslivet medvirke til hel eller delvis førtidig tilbagetrækning.
- **Restgruppe:** Der er fortsat mange, der ikke – eller kun i beskedent omfang – sparer op til egen pension. Det kan både være en udfordring for den enkelte, der ikke sparer op, og som derfor bliver mere afhængig af offentlige ydelser som pensionist, og for andre, som skal medvirke til at finansiere offentlige pensionsydelser til dem, der ikke selv sparer op.

Disse udfordringer viser sig ikke først i fremtiden. De gør sig gældende for dem, der i dag sparer op – eller ikke sparer op – til pension. Regeringen ønsker at tage fat på at håndtere disse udfordringer rettidigt.

Herudover ønsker regeringen at justere i reglerne for udbetaling af pensionsopsparing, så de er bedre afstemt med stigende levetider og understøtter senere tilbagetrækning.

Samspilsproblemet

Udbetalingerne fra de opsparingsbaserede ordninger vil i fremtiden udgøre en større del af pensionsindkomsten. Det forstærker det såkaldte "samspilsproblem".

Sampilsproblemet skyldes, at udbetalinger fra fradragsberettigede pensionsordninger leder til modregning i folkepensionen. Supplerende pensionsydelse (ældrecheck) og folkepensionens pensionstillæg aftrappes som følge af pensionsudbetalinger fra egne pensionsordninger.

Modregningen betyder, at én kroners ekstra udbetaling fra pensionsordningen efter skat fører til mindre end én kroners indkomstfremgang, fordi de offentlige pensioner reduceres.

Pensionsopsparing har dog samtidig en skattefordel, som består i en lavere beskatning af afkastet af opsparingen (den såkaldte pensionsafkastskat). Denne gevinst er størst først i livet, fordi indbetalingerne "står længe på kontoen". I takt med at der bliver kortere og kortere til pensionsalderen bliver gevinsten mindre.

For indbetalinger i starten af arbejdslivet er gevinsten ved den lavere afkastbeskatning større end tabet ved modregning af de offentlige pensioner. Det modsatte er tilfældet senere i livet, og tabet er størst i de sidste år før folkepensionsalderen.

Sampilsproblemet berører – som nævnt – en stor del af dem, der er på arbejdsmarkedet i dag. Derfor er det et problem, der berører mange af de indbetalinger, som foretages i disse år. Det er ikke et problem, som først kommer i fremtiden. Der er risiko for, at der ikke længere vil blive ved med at være opbakning til pensionsindbetalinger på det nuværende niveau.

Regeringen vil sikre, at det kan betale sig at spare op til pension. Det vil gøre arbejdsmarkedspensionssystemet mere robust – og gøre et godt pensionssystem bedre.

Der er to elementer i regeringens udspil, som tager hånd om sampilsproblemet og sikrer, at det kan betale sig at spare op til pension. Det er dels omlægningen af aldersopsparingen og dels afsættelse af en pulje til reduktion af beskatningen af indbetalinger til pensionsopsparing.

Regeringen har sammen med Dansk Folkeparti indgået aftale om JobReform fase I, som styrker incitamenterne til beskæftigelse og tilvejebragte i størrelsesordenen 1 mia. kr. i varig finansiering fra 2017, herunder ved indførelsen af integrationsydelsen. Det er aftalt, at beløbet skal anvendes til skattelempler. Løsningen af sampilsproblemet gennem lavere skat er en vigtig del af forhandlingerne om en samlet skattereform i Jobreform fase II til efteråret, hvor også udmøntningen af finansieringen fra Jobreform fase I skal besluttes.

Mange sparer ikke tilstrækkeligt op til egen pension

Der er i dag over 750.000 personer i alderen 25-59 år, som over en 5-årig periode ikke indbetaler til en pensionsordning, eller som kun indbetaler et beskedent beløb.

Manglende indbetalinger til pension kan være et problem både for den enkelte og for samfundet. Den enkelte, som ikke sparer op til pension, risikerer at få relativt små forbrugsmuligheder i alderdommen og bliver i høj grad afhængig af ydelser fra staten. Dermed bliver vedkommende afhængig af, at der i fremtiden er politisk vilje og mulighed for at finansiere offentlige pensioner. For fællesskabet kan en stor gruppe uden egen pensionsopsparing være et problem, fordi fællesskabet i højere grad må tage over og finansiere offentlige supplerende pensionsydelser. Det er især et problem i det omfang, at der er nogle, der vælger at køre på

frihjul ved ikke at bidrage med egen pensionsopsparing og derved opnår højere offentlige pensioner.

Regeringen ønsker at styrke den opsparingsbaserede del af pensionssystemet. Udover en styrkelse af tilskyndelsen til egen pensionsopsparing foreslås derfor en obligatorisk pensionsopsparing for modtagere af overførselsindkomst og for lønmodtagere, der ikke selv sparer tilstrækkeligt op.

2.1 Aldersopsparring: Større tilskyndelse at spare op og forsætte i beskæftigelse

Forslaget om at målrette aldersopsparringen til de 5 sidste år i arbejdslivet skal ses i sammenhæng med, at det er i de år samspilsproblemet er størst – og forslaget løser samspilsproblemet i disse år.

Med forslaget gives der mulighed for at indbetale op til 55.000 kr. efter skat på denne type pensionsordning, der ikke modregnes i folkepensionen, i de sidste 5 år op til folkepensionsalderen. Beløbet svarer til knap 90.000 kr. før skat for en ikke-topskatteyder og betyder, at der kan indbetales godt 20 pct. af lønnen på ordningen for en person, der har en indkomst, så vedkommende netop ikke betaler topskat ved omlægning til aldersopsparring. Det betyder, at de fulde pensionsindbetalinger vil kunne flyttes til aldersopsparring – også for personer med arbejdsmarkedspensioner, der har høje bidragssatser. Derudover vil der være rum til at indbetale lidt ud over arbejdsmarkedspensionen, hvilket mange finder behov for sidst i arbejdslivet.

Forslaget om aldersopsparring åbner mulighed for, at indbetalinger på aldersopsparring fremadrettet kan foretages med henblik på sumudbetaling, udbetaling som ratepension eller som livrente. Der indføres således frit valg af udbetalingsform for indbetalinger på aldersopsparringsordningerne.

Regeringen lægger op til, at aldersopsparring kan anvendes af fx arbejdsmarkedspensions-selskaberne og træde i stedet for eller supplere de eksisterende fradragsberettigede ordninger i de sidste 5 år op til folkepensionsalderen. Udskydes folkepensionen, kan ordningen ligeledes anvendes efterfølgende, så længe udbetaling fra fradragsberettigede ordninger ikke er påbegyndt.

For den typiske LO-lønmodtager kan den samlede arbejdsmarkedspensionsindbetaling i de sidste 5 år før folkepensionsalderen dermed indbetales uden, at det fører til modregning i folkepensionen. Og der er herudover plads til frivillige indbetalinger, som heller ikke giver anledning til modregning i folkepensionen.

Gevinsten for en LO-arbejder, der alene indbetaler arbejdsmarkedspension på ordningen vil samlet over de 5 år være godt 38.700 kr. i sparet modregning efter skat i pensionsperioden, *jf. tabel 1.*

Det betyder, at det bedre kan betale sig at spare op til pension – og at gevinsten ved at forblive i beskæftigelse og indbetale til sin pension bliver større. Regeringen vil med forslaget sikre, at indretningen af pensionssystemet ikke i sig selv giver et incitament til at trække sig tilbage før tid. Dermed holdes hånden under arbejdsudbuddet – som alternativt ville kunne blive reduceret finansieret ved lavere pensionsbidrag, som flere overenskomster efterhånden giver mulighed for.

Tabel 1

Gevinst ved aldersopsparring fremfor fradragsberettiget pensionsordning for LO-arbejder, der kan se frem til modregning i pensionstillægget

	Fradragsberettiget	Aldersopsparring
Indbetalingstidspunkt		
Løn	351.000 kr.	351.000 kr.
Pensionsindbetaling (efter AM-bidrag)	40.365 kr.	40.365 kr.
Skat af indbetaling	-	15.262 kr.
Indsat på pensionsdepot	40.365 kr.	25.103 kr.
Udbetalingstidspunkt		
Udbetaling før skat	40.365 kr.	-
Skat af udbetaling	15.262 kr.	-
Modregning i pensionstillæg efter skat	7.757 kr.	-
Udbetaling efter evt. skat og modregning	17.346 kr.	25.103 kr.
Samlet gevinst efter skat og modregning		
Ved ét indbetalingsår		7.757 kr.
Ved fem indbetalingsår		38.784 kr.

Anm.: Alle beløb er opgjort i nutidsværdi på indbetalingstidspunktet, hvor der er diskonteret med renten efter pensionsafkastskat svarende til efterskat-afkastet på pensionsopsparingerne (for evt. virkning af skat og modregning på ind- og udbetalingstidspunktet).

Kilde: Egne beregninger.

For at forhindre spekulation bortfalder muligheden for at indbetale til aldersopsparring, hvis man samtidig modtager udbetalinger fra sin fradragsberettigede pensionsopsparring.

Samtidig indføres en begrænsning på indbetalinger til aldersopsparring på 5.000 kr. pr. år for de aldersgrupper, som har mere end 5 år til pensionsalderen.

Forslaget skal sikre, at der årligt kan indbetales, hvad der svarer til ca. 8.000 kr. før skat på pensionsordninger gennem hele arbejdslivet, som ikke giver anledning til modregning i folkepensionen. Specielt for lavtlønnede betyder det, at en stor del af pensionsopsparingen kan placeres på en måde, så samspilsproblemet derved undgås.

Herudover skal begrænsningen til 5.000 kr. (efter skat) forhindre en utilsigtet omfangsrig omlægning af fradragsberettigede pensionsordninger til aldersopsparring. Forestiller man sig, at de nuværende regler for indbetaling til aldersopsparring blev fuldt udnyttet, ville en sådan omlægning af pensionsopsparingen føre til, at de offentlige udgifter til folkepension og boligydelse ville stige markant på længere sigt. Stigningen ville komme som følge af reduceret indkomstaffrætning og ville være skævt fordelt over de fremtidige pensionister. Personer med

betydelige pensionsudbetalinger på mellem 200.000 og 300.000 kr. pr. år ville opleve de største stigninger i de offentlige pensionsydelse. Det er udtryk for, at et generelt skifte til alderspensioner vil undergrave indkomstmåretningen af de offentlige pensionsydelse.

Omlægning til aldersopsparing indebærer, at skatten betales på indbetalingstidspunktet. Det fremrykker skattebetalingerne og betyder, at der er et øget provenu frem mod 2025. Modsvaret er dog, at der er et lavere provenu efter nogle år.

2.2 Pulje til samspilsproblem: Lavere skat på pensionsindbetalinger

Muligheden for at indbetale op til 55.000 kr. efter skat til aldersopsparing i de sidste 5 år op til folkepensionsalderen, og i årene efter hvis man udskyder tilbagetrækning, løser samspilsproblemet i disse år. Løsningen indebærer, at det højere afkast af pensionsopsparing slår ud i højere indkomst i pensionsalderen, fordi de offentlige pensioner ikke aftrappes i samme omfang som ved fradragsberettigede pensionsindbetalinger.

For at løse samspilsproblemet i den resterende del af indbetalingsperioden afsættes en pulje på 2½ mia. kr. fuldt indfaset til reduktion af beskatningen af pensionsindbetalinger. Puljen udmøntes i efteråret af forligskredsen om Jobreform fase I. Med denne del af løsningen kommer det forøgede afkast af pensionsindbetalingerne i form af en højere disponibel indkomst i de erhvervsaktive år. De to løsningsforslag supplerer således hinanden og sikrer, at den forøgede gevinst af pensionsopsparing fører til højere disponible indkomster både i arbejdslivet og i pensionsalderen.

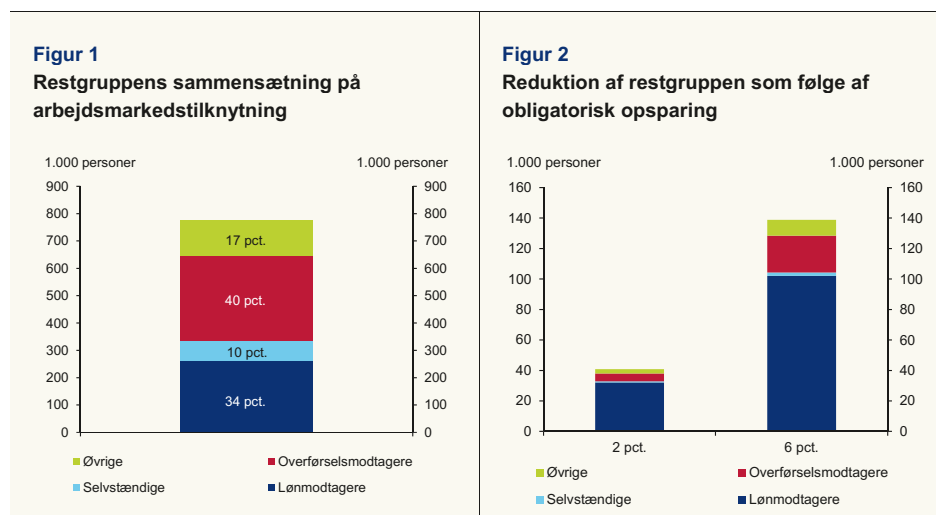
Med puljen på 2½ mia. kr. kan det sikres, at der er en skattemæssig fordel af den marginale pensionsopsparing i alle indgåede overenskomstaftaler med pensionsindbetalinger. Samtidig kan det sikres, at pensionsopsparing set i et livsperspektiv er rentabelt for den enkelte.

Der er endvidere finansieringsmæssig sammenhæng mellem forslaget om aldersopsparing og forslaget om øget fradrag for pensionsindbetalinger: Forslaget om aldersopsparing fremrykker skattebetalinger til de nærmest kommende år og bidrager til finansiering af puljen til løsning af samspilsproblemet frem mod 2025.

2.3 Obligatorisk pensionsopsparing: Reduktion af restgruppen

Forslagene om alderspension, ratepension og pulje til løsning af samspilsproblemet forbedrer afkastet af pensionsopsparingen for dem, der i dag sparer op. Samtidig giver forslagene en forøget tilskyndelse til at spare op for dem, der i dag ikke sparer op eller kun gør det i et begrænset omfang. For yderligere at reducere gruppen af personer med relativt beskeden indbetaling til pension, foreslår regeringen, at der indføres en obligatorisk opsparing for overførselsindkomstmodtagere og lønmodtagere, som ikke bidrager til en arbejdsmarkedspension.

Der er i dag over 750.000 personer i alderen 25-59 år, som over en 5-årig periode ikke indbetaler til en pensionsordning, eller som kun indbetaler et beskeden beløb. Lønmodtagere og overførselsindkomstmodtagere udgør knap 74 pct. af den gruppe, der har relativt beskeden indbetalinger. Hertil kommer en selvstændige på 10 pct. og en gruppe af øvrige på 17 pct. Gruppen af øvrige vil i mindre omfang også blive berørt af regeringens forslag om obligatorisk opsparing.

Anm.: Restgruppen omfatter personer, der fra 2010-2014 har indbetalt mindre end, hvad der ved tilsvarende indbetalinger igennem et helt arbejdsliv vil svare til en udbetaling på 69.800 kr. (2017-niveau) som pensionist.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af lovmodellens datagrundlag.

Regeringen har valgt at friholde selvstændige fra obligatoriske indbetalinger til pensionsopsparing, fordi denne gruppe primært sparer op i egen virksomhed. For regeringen er det vigtigt at understøtte de bedst mulige vilkår for drift og opstart af egen virksomhed, herunder ønsker regeringen ikke at begrænse mulighederne for selv at bidrage med risikovillig kapital.

Det foreslås, at der for overførselsindkomstmodtagere indbetales 0,25 pct. af ydelsen i 2019, som udgangspunkt til ATP. Indbetalinger finansieres af modtageren og administreres af den

udbetalende myndighed. Indbetalingsprocenten vokser gradvist med 0,25 pct.-point pr. år frem til 2026, hvor indbetalingsprocenten er nået op på 2 pct. Den konkrete indfasning skal tage højde for administrationsomkostningerne.

For lønmodtagere, hvor der ikke indbetales minimum 6 pct. af lønnen (ekskl. det nuværende ATP-bidrag) til en pensionsopsparing, indbetales 0,25 pct. af lønnen i 2019 som udgangspunkt til ATP. Indbetalingen finansieres af lønmodtageren (trækkes i lønnen) og administreres af arbejdsgiveren.

Det nye obligatoriske bidrag for lønmodtagere reduceres dog således, at det samlede pensionsbidrag, som arbejdsgiveren trækker af lønnen (dvs. obligatoriske bidrag og øvrige aftalte bidrag) ikke overstiger 6 pct. af lønnen. Lønmodtagere, for hvem arbejdsgiveren indbetaler mindst 6 pct. på en arbejdsgiveradministreret ordning, vil ikke blive omfattet af den ny obligatoriske ordning.

Indbetalinger på 2 pct. vil isoleret set reducere restgruppen med knap 41.000 personer. Regeringen dette som et første skridt i en længerevarende indfasning af obligatorisk pensionsopsparing. Næste skridt kan naturligt besluttes i forbindelse med en kommende 2030-plan. Den gradvise indfasning af den obligatoriske pensionsopsparing vil dermed komme til at minde om indfasningen af de nuværende arbejdsmarkedspensioner på LO/DA-området. Arbejdsmarkedspensionerne på LO/DA området havde meget begrænsede indbetalingsprocenter fra starten i 1993 og disse blev ved de efterfølgende overenskomster gradvist hævet til de nuværende indbetalingsprocenter på typisk 12 pct., over en periode på godt 15 år.

Hvis man forestiller sig en yderligere opbygning af de obligatoriske indbetalinger til fx 6 pct. vil reduktionen af restgruppen vokse til knap 140.000 personer.

Forslaget om obligatorisk opsparing indebærer lavere skattebetalinger i de kommende år, fordi der indbetales på fradragsberettigede pensionsordninger, og fordi det kun i begrænset omfang vil føre til reduktion i de frivillige pensionsindbetalinger. Isoleret set indebærer forslaget et reduceret råderum frem mod 2025.

På længere sigt vil udbetalingerne overstige indbetalingerne, og da udbetalingerne beskattes, vil dette føre til en forbedring af den offentlige saldo. Forslaget forbedrer ligeledes den finanspolitiske holdbarhed i begrænset omfang.

2.4 Justering af pensionsudbetalingsalder og udbetalingsperiode for ratepensioner: Tilpasning til længere levetid

Regeringen foreslår, at reglerne for udbetaling af pensionsordninger justeres for at understøtte senere tilbagetrækning, og at den maksimale udbetalingsperiode for ratepensioner tilpasses den stigende levetid.

Ændring af pensionsudbetalingsalderen

Regeringen foreslår, at det tidligste tidspunkt for ordinær udbetaling af pensionsordninger (den såkaldte pensionsudbetalingsalder) ændres til 3 år før folkepensionsalderen mod nu 5 år før folkepensionsalderen. Derved vil det tidligste udbetalingstidspunkt igen flugte med det første år, der kan modtages efterløn.

Hensigten med forslaget er, at det samlede pensionssystem i højere grad skal understøtte senere tilbagetrækning, således at der ikke kan spekuleres i at få fradragsberettigede pension udbetalt før efterløns- og folkepensionsalderen med henblik på at reducere udbetalinger i de år, hvor der er modregning af offentlige pensioner.

Det bemærkes, at forhøjelsen af pensionsudbetalingsåret ikke gælder for kontrakter, der er indgået forud for at forslaget træder i kraft. Forhøjelsen af pensionsudbetalingsalderen vil gælde for alle nye kontrakter, herunder aldersopsparinger, ratepensioner og livrenter.

Forslaget vil omfatte tjenestemænd, der ansættes efter forhøjelsen af pensionsudbetalingsalderen. Ligeledes gælder forslaget for fx folketingsmedlemmer og ministre.

Justering af den maksimale udbetalingsperiode for ratepensioner

Regeringen foreslår, at de nuværende regler for ratepension, som betyder, at en ratepension maksimalt kan udbetales over 25 år, forlænges til 30 år. Det betyder, ratepensioner bedre kan tilrettelægges med henblik på at strække over et helt liv. Det gør anvendelsen af ratepensionen mere fleksibel, særligt i lyset af at udbetalinger kan udstrækkes til en længere periode også efter at udbetalingen er påbegyndt.

Herudover betyder stigningen i pensionsudbetalingsalderen, at der kan indbetales på en ratepension 2 år længere end med de eksisterende regler. Sammen med forlængelsen af udbetalingsperioden betyder det, at det seneste tidspunkt, man kan få udbetalinger fra en ratepension, forøges med 7 år.

3. Øget tilskyndelse til længere arbejdsliv

Danskernes levetid fortsætter med at stige. Levetiden er for 60-årige mænd vokset med 4,2 år og for 60-årige kvinder med 3,4 år i de sidste 20 år. Det er både blandt ufaglærte, faglærte og personer med videregående uddannelse, at levetiden stiger. Denne udvikling er meget bedre end forventet.

Undersøgelser blandt ældre peger samtidig på, at flere og flere ældre vurderer deres helbred som godt, særdeles godt eller fremragende. Der er god grund til at glæde sig over, at levetid og helbred i Danmark vokser mindst lige så meget som i vores nabolande.

Der er samtidig en tendens til øget beskæftigelse blandt de ældre. Også denne stigning er bredt funderet på tværs af uddannelsesgrupper, og den gælder både før og efter folkepensionsalderen. For gruppen af personer i 60-64 års alderen er det ca. halvdelen, der er i beskæftigelse. I år 2000 var det omkring en tredjedel. Også for personer over folkepensionsalderen er beskæftigelsen steget: I 2000 var der ca. 64.000 personer over 65 år i beskæftigelse. Det er vokset til 124.000 personer i 2015.

Regeringen vil styrke denne tendens til øget beskæftigelse ved at give bedre vilkår for dem, der ønsker at blive på arbejdsmarkedet længst muligt. På den måde kan både den enkelte og samfundet få glæde af den længere levetid og forbedrede sundhedstilstand. Den enkelte får et længere aktivt arbejdsliv og samtidig større forbrugsmuligheder, mens mulighederne for velfærdssamfundet styrkes gennem de ekstra skattebetalinger og forøgede muligheder for fortsat at øge beskæftigelsen.

Regeringen ønsker, at det så vidt som muligt er den enkeltes eget valg, der afgør tilbagetrækningsalderen. Det kræver også fokus på arbejdsmiljø og mulighederne for efter- og videreuddannelse. Regeringen vil derfor fokusere på initiativer inden for disse områder, der kan styrke ældres tilknytning til arbejdsmarkedet.

Det er samtidig vigtigt, at der er fortsat opbakning til velfærds- og pensionssystemet, og den enkelte opfatter det som retfærdigt. Derfor forslår regeringen at optjeningskravet til fuld folkepension og fuld supplerende pensionsydelse (ældrecheck) skal være tættere knyttet til udviklingen i folkepensionsalderen. Optjeningsreglerne for fuld førtidspension ændres samtidig, så de stemmer overens med reglerne for folkepension.

3.1 Efterlønsbidrag: Skattefri udbetaling øger beskæftigelsen

Forslaget om frivillig skattefri udbetaling af efterlønsbidrag i 2018 betyder, at der gives mulighed for at få udbetalt sine forrentede efterlønsbidrag skattefrit. Skattefriheden betyder, at værdien af bidragene vokser med omkring en tredjedel i forhold til situationen, hvor de var blevet udbetalt som almindelig løn. Det udbetalte beløb afhænger selvfølgelig af, hvor længe den enkelte har indbetalt til efterlønsordningen. For en person på 50 år vil beløbet være op mod 105.647 kr., *jf. tabel 2.*

Tabel 2
Samlede højst muligt indbetalte efterlønsbidrag

Årgang	Alder pr. 1. juli	År med indbetalinger	Samlede indbetalinger
1957	60	18 år	105.647 kr.
1962	55	18 år	105.647 kr.
1967	50	18 år	105.647 kr.
1972	45	15,5 år	92.070 kr.
1977	40	10,5 år	62.370 kr.
1982	35	5,5 år	32.670 kr.
1987	30	0,5 år	2.970 kr.

Anm.: De samlede efterlønsbidrag er opgjort for personer født 1. januar. Der er angivet det højst mulige samlede bidrag pr. 1. juli 2017, som en fuldtidsforsikret kan have opsparet siden 1. april 1999, såfremt der ikke er gjort brug af bidragsfri periode eller er holdt pauser i indbetalingerne. Beløbene er opgjort i 2017-niveau (5.940 kr. pr. år). Efterlønsbidraget var mindre i 1999 og 2000 end i de øvrige år.

Kilde: Egne beregninger.

De, der får udbetalt efterlønsbidragene, frasiger sig samtidig retten til efterløn. Det kan fx være, at den enkelte vurderer, at helbredet er bedre end forventet. For dem, som er tættere på efterlønsalderen, kan det også være fordi, de gerne vil fortsætte på den nuværende arbejdsplads, hvor der er brug for deres kompetencer.

Der forventes at komme en gradvis stigning i antallet af beskæftigede som følge af den fremtidige reduktion af antallet af personer, der er berettiget til efterløn. Frem mod 2025 stiger den strukturelle beskæftigelse med ca. 700 personer. Beskæftigelsesstigningen er størst i "hængekjøleårene" omkring 2035, hvor den er på ca. 2.000 personer.

Det skønnes, at i størrelsesordenen 50.000 personer vil benytte sig af muligheden for at melde sig ud af efterlønsordningen, svarende til ca. 12 pct. af det forventede antal medlemmer af ordningen i 2018.

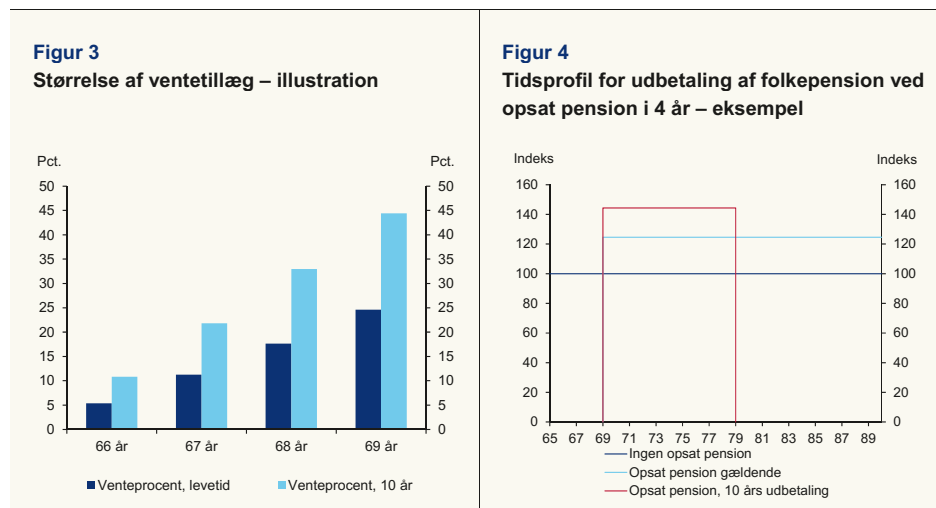
3.2 Mulighed for hurtigere udbetaling af opsat pension: Gevinst ved senere tilbagetrækning

For personer, som vælger at arbejde efter folkepensionsalderen, er det efter de eksisterende regler muligt at udskyde den offentlige pension og derved opnå et livsvarigt tillæg til pensionen fra det tidspunkt, man vælger at få den udbetalt. Jo længere tid man vælger at udskyde pensionen, jo større bliver tillægget.

Tillægget beregnes som varigheden af udskydelsen delt med den forventede levetid på tidspunktet, hvor pensionsudbetalingerne starter. På den måde bliver den forventede værdi af de samlede folkepensionsudbetalinger ikke påvirket af, at man starter senere med at modtage folkepension.

Der var i 2015 ca. 18.500 over-65-årige, som benyttede muligheden for at "opsætte pensionen". Regeringen ønsker at understøtte, at flere benytter denne mulighed for at arbejde og få lønindkomst uden, at det påvirker de samlede offentlige pensionsudbetalinger.

Derfor foreslår regeringen, at den enkelte får mulighed for at vælge, at tillægget til folkepensionen – som følge af at den er blevet udsat – skal udbetales over 10 år i stedet for over hele den forventede pensionsperiode. Det betyder, at de årlige tillæg i starten af pensionsalderen bliver større. Med gældende regler vil en udskydelse af overgangen til folkepension i 4 år medføre et livsvarigt tillæg (ventetillægget) på omkring 25 pct. Vælges en udbetalingsperiode på 10 år øges ventetillægget til omkring 45 pct., *jf. figur 3 og 4.*

Anm.: Beregninger er baseret på 2-årige dødelighedstavler for 2015:2016.

Kilde: Egne beregninger.

Muligheden for at få en højere opsat pension over en 10 årig periode – fremfor som et livsvarigt tillæg til folkepensionen – kan medvirke til, at gøre forøgelsen af folkepensionen mere synlig for den enkelte. Da forbrugsevnen typisk er større i løbet af de første år som pensionist end allersidst i livet, kan en fremrykket udbetaling af den opsatte pension derudover være bedre afstemt med den enkeltes ønsker om tilrettelæggelse af forbrug i løbet af pensionisttilværelsen.

Der er ikke indregnet en effekt af forslaget på arbejdsudbud og beskæftigelse. Den større valgfrihed i forhold til udbetalingsprofilen vil imidlertid gøre det mere attraktivt for nogle at fortsætte i beskæftigelse og benytte sig af opsat pension, og forslaget forventes derfor at have en positiv beskæftigelsesvirkning.

Forslaget fremrykker udgifterne til ventetillægget og forøger derfor udgifterne i de kommende år, men der er tale om et forholdsvis begrænset omfang.

3.3 Optjeningsprincip for pensionsydelse: Bedre sammenhæng til pensionsalder

Reglerne for optjening af fuld folkepension, fuld supplerende pensionsydelse (ældrecheck) og fuld førtidspension foreslås ændret, så der bliver en bedre sammenhæng med reglerne for folkepensionsalderen.

Regler for folkepension

Når folkepensionsalderen sættes op er det rimeligt, at det tilsvarende krav for at kunne få fuld folkepension også stiger. Det er med til at sikre opbakningen om det samlede pensions-system.

I dag opnås retten til fuld folkepension, når man har boet i 40 år i Danmark efter det fyldte 15. år. Har man boet her kortere tid opnås "brøkpension", hvor pensionen svarer til den andel af de 40 år, som personen har boet i Danmark. Man skal dog mindst have opholdt sig her i 3 år for at få ret til folkepension.

I takt med at folkepensionsalderen hæves, kan man altså opnå fuld folkepension ved en faldende andel af voksenlivet i Danmark. Regeringen foreslår, at en stigning i folkepensionsalderen også fører til et forøget krav om ophold i Danmark, før retten til fuld folkepension opnås.

Konkret betyder regeringens forslag, at man fremover skal have boet 9/10 af perioden fra det fyldte 15. år til folkepensionsalderen, for at kunne opnå fuld folkepension. Med en folkepensionsalder på 65 år betyder det, at man får ret til fuld folkepension, når man har boet her i 45 år. Hvis folkepensionsalderen stiger til 70 år, skal man have boet her i 49½ år for at opnå fuld folkepension. Som i dag vil der være ret til brøkpension. Brøkpensionen bestemmes som forholdet mellem det antal år, man har boet i Danmark og det antal år, der skal til for at få fuld folkepension.

Regler for supplerende pensionsydelse (ældrechecken)

Reglerne for at modtage den fulde supplerende pensionsydelse følger i dag reglerne for fuld folkepension. Personer, der ikke har boet tilstrækkeligt længe i Danmark til at få fuld folkepension og derfor modtager brøkpension, får således nedsat den supplerende pensionsydelse tilsvarende.

Den foreslåede justering af optjeningsprincippet for folkepensionen vil også gælde den supplerende pensionsydelse, så der fortsat gælder samme optjeningsprincipper for folkepension og supplerende pensionsydelse.

Regler for førtidspension

Reglerne for fuld førtidspension justeres så de svarer til reglerne for folkepension. I dag betyder reglerne, at der kan opnås fuld førtidspension, hvis man frem til tidspunktet for udbetalning af førtidspensionen har boet 4/5 af tiden efter det fyldte 15. år i Danmark. Dette foreslås ændret til 9/10 af tiden efter det fyldte 15. år, så reglerne svarer til reglerne for folkepension.

3.4 Målrettet indsats for fastholdelse af ældre medarbejdere

Regeringen vil styrke indsatsen for, at ældre bliver længere på arbejdsmarkedet. Når de ældre træffer beslutningen om at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet, skal det være fordi det er det rigtige valg for den enkelte. Det må ikke være fordi, at der ikke er tilstrækkelig information om mulighederne for at blive længere, eller fordi arbejdsmiljøet eller mulighederne for efter- og videreuddannelse ikke er tilstrækkeligt gode.

Derfor ønsker regeringen at afsætte en pulje på 15 mio. kr. i 2018 voksende til 35 mio. kr. fra 2020 og frem mod 2025 med henblik på at sikre rammerne for at fastholde de ældre, der kan og vil, på arbejdsmarkedet. Det svarer akkumuleret til 250 mio. kr. over perioden frem til 2025.

Der er over de senere år gennemført en række ændringer af tilbagetrækningsreglerne. Levetidsindekseringen af folkepensions- og efterlønsalderen indebærer endvidere, at de officielle pensionsaldrer varierer på tværs af årgange.

Regeringen ønsker, at borgerne hurtigt og let kan opnå den nødvendige information om regler med relevans for deres tilbagetrækningsbeslutning. Det gælder særligt information om mulighederne for og økonomiske fordele ved senere tilbagetrækning.

Regeringen lægger på den baggrund op til, at der anvendes midler fra den afsatte pulje til initiativer, som kan sikre sådan målrettet information, herunder om mulighederne for at få opsat pension.

Seniorer på det danske arbejdsmarked har generelt fået et bedre helbred, en højere arbejds- evne og højere levetid igennem de senere år. For at sikre, at den positive udvikling bidrager til senere tilbagetrækning for seniorer på tværs af brancher og jobfunktioner, er der brug for mere viden om, hvordan arbejdsmiljøet kan styrkes blandt seniorer.

Regeringen har i foråret 2017 besluttet, at der skal nedsættes et ekspertudvalg, som skal komme med anbefalinger til, hvordan arbejdsmiljøindsatsen kan gentænkes.

Regeringen lægger op til at udvalget som led i arbejdet får til opgave at komme med anbefalinger til effektive virkemidler, som kan understøtte seniorers fastholdelse på arbejdsmarkedet. Anbefalingerne skal understøtte virkemidler og indsatser målrettet de væsentligste arbejdsmiljøudfordringer blandt seniorer på arbejdsmarkedet.

Den foreslåede pulje skal blandt andet gå til at udmønte ekspertudvalgets anbefalinger til en styrket arbejdsmiljøindsats målrettet fastholdelse af seniorer på arbejdsmarkedet.

Regeringen vil understøtte, at så mange som muligt har mulighed for at blive i beskæftigelse både frem til pensionsalderen og også gerne i årene herefter. Den teknologiske udvikling giver mulighed for at understøtte denne udvikling ved at en stor del af de arbejdsfunktioner, som i dag er forbundet med fx fysisk belastning fremover vil kunne afhjælpes af øget automatisering. Det giver helt nye muligheder på arbejdsmarkedet.

Det er regeringens ambition, at vi i Danmark tilegner os den nye teknologi, så vi fortsat kan være blandt de rigeste i verden og samtidig sikre at alle i Danmark bliver fremtidens vindere. Et vigtigt element til at opnå disse mål er at sikre, at alle kommer med – og at ingen bliver tabt bag udviklingen. Det kræver blandt andet, at der er mulighed for gennem hele arbejdslivet at udvikle sig og tilegne sig de nye færdigheder og kompetencer, som gør den enkelte i stand til at gribe de muligheder udviklingen bringer.

Regeringen vil derfor i forbindelse med trepartsforhandlingerne drøfte, hvordan vi kan styrke vores voksen- og efteruddannelsessystem i samarbejde med arbejdsmarkedets parter. Det gælder ikke mindst i forhold til at indrette systemet til en situation, hvor en større andel af arbejdsstyrken er ældre.

3.5 Ændring af integrationsydelse og indførelse af danskbonus

Integrationsydelse

Integrationsydelsen er til personer, der har opholdt sig i Danmark i mindre end 7 år ud af de seneste 8 år. Integrationsydelsen er med til at sikre, at det kan betale sig at tage et arbejde. Regeringen foreslår, at integrationsydelsen reduceres med 2 pct. for yderligere at understøtte en hurtig arbejdsmarkedsintegration.

Danskbonus

Personer, der modtager integrationsydelse, kan samtidig modtage et dansktillæg, såfremt de har bestået Dansk 2 eller en danskprøve på et tilsvarende eller højere niveau. Dansktillægget tilskynder flygtninge og indvandrere til at lære dansk. Imidlertid er der nogle integrationsydelsesmodtagere, der får et højere rådighedsbeløb end kontanthjælpsmodtagere, da dansktillægget ikke er underlagt kontanthjælpsloftet.

Regeringen foreslår, at dansktillægget omlægges til en danskbonus. Danskbonusen er et engangsbeløb på 6.000 kr., der kan modtages af personer i integrationsprogrammet, der lever op til kravene for dansktillægget. Engangsbeløbet svarer til ca. 6 måneders dansktillæg efter skat. Omlægningen sikrer, at en integrationsydelsesmodtager ikke kan have et højere månedligt rådighedsbeløb end en kontanthjælpsmodtager. Samtidig tilskynder danskbonusen i højere grad ydelsesmodtagere til at tage et arbejde, da modtagelsen af bonusen ikke er afhængig af, at man modtager integrationsydelse.

4. Virkning på de offentlige finanser frem mod 2025

Udspillet er samlet set neutralt for de offentlige finanser frem mod 2025. Det skal ses i sammenhæng med, at finansieringsbalancen af de konkrete tiltag i 2021-2025 også dækkes af det finanspolitiske råderum, *jf. tabel 3*. Den afsatte pulje til håndtering af samspilsproblemet er fastlagt, så den i 2025 modsvarer effekten af de fremrykkede skatteindtægter i forbindelse med justeringen af aldersopsparringsordningen.

Udover at bidrage til at sikre et mere robust pensionssystem, øger det samlede udspil incitamentet til senere tilbagetrækning. Regeringens forslag er derfor første led i 2025-planens mål om at forøge beskæftigelsen for ældre med henblik på at understøtte højere vækst og velstand. Regeringens forslag er rettet mod øget beskæftigelse både op til folkepensionsalderen og efter folkepensionsalderen.

Konkret sætter 2025-planen en ambition om, at beskæftigelsen blandt ældre skal forøges med 5.000-10.000 fuldtidsbeskæftigede frem mod 2025.

I 2025-planen indgår blandt andet det princip, at forøgelse af råderummet gennem nye tiltag kan disponeres i forbindelse med konkrete aftaler, hvis tiltagene bygger på konkrete virkemidler, hvor der foreligger kendte og tilstrækkeligt sikre metoder til at skønne over effekterne på beskæftigelsen og de offentlige finanser. I nærværende udspil indgår konkrete skøn over beskæftigelseseffekterne for forslaget om frivillig skattefri udmelding af efterlønsordningen, som svarer til den tilsvarende ordning for 2012. Puljen til håndtering af samspilsproblemet udmøntes først til efteråret og beskæftigelsesvirkningerne heraf vil afhænge af de konkrete tiltag.

For en række øvrige tiltag er det ikke muligt på forhånd at fastlægge konkrete skøn for effekterne af den øgede indsats. I disse tilfælde vil det først være muligt at disponere over midlerne, når de positive effekter i form af øget beskæftigelse og styrkede offentlige finanser konstateres. Det gælder blandt andet for beskæftigelsesvirkningen af forslagene vedrørende alderspension (som styrker gevinsten ved arbejde sidst i arbejdslivet), obligatorisk pensionsopsparring, opsat pension, optjeningskrav samt indsatser for fastholdelse af ældre medarbejdere. Der er derfor heller ikke indregnet forbedringer af den offentlige saldo af den forøgede beskæftigelse for disse tiltag. Tiltagene forventes at styrke beskæftigelsen, hvilket indregnes i de økonomiske fremskrivninger i takt med, at virkningerne indtræder.

Udspillet indeholder tiltag, der kan styrke beskæftigelsen både blandt ældre op til folkepensionsalderen og efter pensionsalderen. Udspillet tager dermed udgangspunkt i de positive tendenser, vi har set på arbejdsmarkedet for over 60-årige. Eksempelvis er op mod halvdelen af 60-64-årige i dag i beskæftigelse mod knap en tredjedel i 2000. Denne udvikling skyldes dels reformer af efterlønsordningen og afskaffelsen af særregler for ældre i dagpengesyste-

met, dels at de ældre har bedre helbred og uddannelsesniveau, og at levetiden er steget. Regeringens forslag om frivillig skattefri tilbagebetaling af efterlønsbidrag forventes at øge beskæftigelsen med 700 fuldtidspersoner i 2025 og op mod 2.000 fuldtidspersoner i 2035.

Fremadrettet vil en lavere andel af årgangene være efterlønsforsikrede, og flere vil være sunde og raske. Høj erhvervsdeltagelse blandt ældre vil derfor i høj grad knytte sig til spørgsmålet, om det kan betale sig at arbejde frem for at anvende pensionsmidler til at trække sig tilbage før folkepensionsalderen. Med regeringens forslag gøres det mere attraktivt at forblive på arbejdsmarkedet. Mulighed for indbetaling på alderspension i de sidste år op til folkepensionen forøger gevinsten ved at være beskæftiget. Puljen til reduktion af skatten på pensionsindbetalinger vil ligeledes øge gevinsten ved beskæftigelse og arbejdsudbuddet for personer med pensionsindbetalinger. Samtidig trækker forøgelsen af pensionsudbetalingsalderen i samme retning på sigt ved for nye kontrakter at begrænse udbetalingen af pensioner til 3 år før folkepensionsalderen.

Regeringens forslag tager som nævnt udgangspunkt i at styrke den positive tendens til øget beskæftigelse blandt de over 60-årige, som vi har set gennem de sidste ca. 15 år. Hvis beskæftigelsesfrekvensen i de fem år op mod folkepensionsalderen blot stiger med 1½-3 pct. point mere end lagt til grund i 2025-planens grundforløb vil det svare til en stigning på 5-10.000 beskæftigede.

Udspillet indeholder også initiativer rettet mod personer over folkepensionsalderen. Også for denne gruppe har der været en markant stigning i beskæftigelsen. Antallet af beskæftigede er knap fordoblet fra 64.000 personer til 124.000 personer siden 2000. Samtidig er antallet af personer, der udnytter opsat pension, steget fra ca. 9.700 i 2009 til omkring 18.500 personer i 2015. Det er således knap en fordobling på den 6-årige periode.

Det er vigtigt at fortsætte og udbygge denne positive udvikling. Regeringen lægger op til at man kan fortsætte med at indbetale på aldersopsparing også efter man har passeret folkepensionsalderen, hvis man ikke har påbegyndt udbetaling af pensionsordninger. Det betyder, at det fortsat kan betale sig at spare op til pension, også når man har nået pensionsalderen. Samtidig vil regeringen gøre det muligt at få udbetalt sin opsatte pension over 10 år frem for over hele pensionsperioden. Det vil give en umiddelbar stigning i det tillæg, man kan få i folkepensionen, når man udskyder pensionstidspunktet.

Når flere i de kommende år vil have arbejdet op til pensionsalderen og er mere sunde og raske, vil de økonomiske incitamenter til beskæftigelse få stærkere betydning for valget af tilbagetrækningstidspunkt. Hvis blot andelen, som vælger at fortsætte i beskæftigelse i stedet for at gå på pension, stiger med 2 pct.point mere end lagt til grund, og det fx betød 2 års ekstra beskæftigelse, vil det hæve beskæftigelsen med ca. 2.500 personer.

Forslagene vil dermed bidrage til at opfylde regeringens mål om, at også ældre skal bidrage til beskæftigelsesvæksten ved frivillige valg – som understøttes af bedre incitamenter til beskæftigelse. Samtidig forebygger forslagene, at der bliver faldende opbakning til pensionsystemet. Derfor skal forslagene også ses som en markant styrkelse af holdbarheden af pensions- og tilbagetrækningssystemet.

Tabel 3
Oversigt over saldovirkning, 2018-25 i 2017-niveau

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Mia. kr., 2017-niveau								
1. Måltretning af aldersopsparing	2,4	2,4	2,4	2,5	2,5	2,6	2,5	2,4
2. Pulje til håndtering af samspilsproblemet, som udmøntes i JR fase II	-2,1	-2,0	-1,8	-1,8	-2,0	-2,4	-2,4	-2,4
3. Obligatorisk pensionsopsparing ¹⁾		-0,2	-0,4	-0,6	-0,8	-1,0	-1,2	-1,4
4. Pensionsudbetalingsalderen harmoniseres med efterlønsalderen								
5. Forhøjelse af udbetalingsperioden for ratepensioner med 5 år til 30 år								
6. Frivillig skattefri udbetaling af efterlønsbidrag ²⁾	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,0	0,1	0,2
7. Mulighed for hurtigere udbetaling af opsat pension	0,0	0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Balance³⁾	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,5	-0,9	-1,1	-1,3

Anm.: Et positivt tal indikerer at tiltaget styrker de offentlige finanser. Et negativt tiltag indikerer modsat, at der trækkes på det eksisterende råderum i de offentlige finanser.

- 1) Der lægges op til, at ordningen indføres frem mod 2026.
- 2) Adgang til frivillig skattefri udbetaling af efterlønsbidrag skønnes udover de viste provenuer med usikkerhed at give anledning til en engangsudgift, som er neutral for den strukturelle saldo.
- 3) Balancen indregner virkningen af alle regeringens 13 forslag. Et negativt tal indikerer, at der trækkes på det eksisterende råderum i finanspolitikken.

Udover de viste provenuer i tabel 1 indebærer nedenstående tiltag finansieringsbidrag på ca. 30 mio. kr. i 2018 voksende til ca. 70 mio. kr. i 2025.

- Opstramning af optjeningskrav for fuld ret til folkepension (forslag 8)
- Opstramning af optjeningskrav for fuld ret til supplerende pensionsydelse (ældrecheck) (forslag 9)
- Opstramning af optjeningskrav for fuld ret til førtidspension (forslag 10)
- Nedsættelse af integrationsydelsen med 2 pct. (forslag 12)
- Afskaffelse af danskstillæg og indførelse af danskbonus (forslag 13)

Herudover er der udover de viste forslag i tabel 1 også afsat en pulje på 15 mio. kr. voksende til 25 mio. kr. i 2019 og 35 mio. kr. fra 2025 og frem som regeringen ønsker afsat til målrettet indsats for fastholdelse af ældre medarbejdere (forslag 11).

De ovenfor nævnte tiltag er indregnet i den viste balance, *jf. tabel 3*.

2016/17:20

Maj 2017

Finansministeriet
Christiansborg Slotsplads 1
1218 København K
Tlf.: +45 33 92 33 33
E-mail: fm@fm.dk

ISBN 978-87-93422-65-0 (pdf version)
ISBN 978-87-93422-56-8 (trykt version)

Design, omslag: e-Types
Foto: Johner Bildbyra AB
Tryk: Rosendahls

Publikationen kan hentes på
fm.dk / regeringen.dk / stm.dk

Finansministeriet
Christiansborg Slotsplads 1
1218 København K
Tlf.: +45 33 92 33 33